

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, тел. 770-87-42, факс (056) 770-68-00
e-mail: osvita@adm.dp.gov.ua, <http://www.osvita-dnepr.com>, Код ЄДРПОУ 25927519

Керівникам органів управління
освітою райдержадміністрацій,
міських, селищних, сільських
рад, комунальних закладів
освіти Дніпропетровської
обласної ради

Для врахування в роботі

Департамент освіти і науки облдержадміністрації надсилає:
розпорядження голови обласної державної адміністрації від 14.08.2020
№ Р-551/0/3-20 “Про затвердження регіонального плану заходів з відзначення
у 2020 році Дня пам’яті захисників України, які загинули в боротьбі
за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України” (просимо
надати відповідну інформацію до 14.09.2020 сектору позашкільної освіти
та виховної роботи в сканованому та word-вигляді e-mail:
fedorchenko@adm.dp.gov.ua);

лист директорату дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти
Міністерства освіти і науки України від 20.08.2020 № 6/1023-20
“Про відзначення 29-ї річниці незалежності України”.

Додаток: на 23 арк. в електронному вигляді

Директор департаменту

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ

Катерина ФЕДОРЧЕНКО, (056) 770 82 59

002956

Дніпропетровська обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки
Вих № 4506/0/211-20 від 21.08.2020

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ГОЛОВИ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

14.08.2020

м. Дніпро

№ Р-551/0/3-20

Про затвердження регіонального плану заходів з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

Керуючись Законом України “Про місцеві державні адміністрації”, Указом Президента України від 23 серпня 2019 року № 621/2019 “Про День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України”, на виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 965-р “Про заходи з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України”, від 20 листопада 2019 року № 1096-р “Про затвердження комплексного плану заходів із належного вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України”, з метою гідного вшанування пам'яті загиблих Захисників України – учасників антитерористичної операції / операції Об'єднаних сил:

1. Затвердити регіональний план заходів з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України (далі – план заходів), що додається.

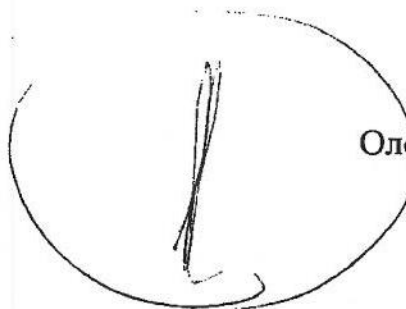
2. Структурним підрозділам облдержадміністрації, відповідальним за виконання плану заходів, забезпечити його виконання з урахуванням проведення протиепідемічних заходів, пов'язаних із запобіганням поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

3. Структурним підрозділам облдержадміністрації, відповідальним за виконання плану заходів, подати до управління з питань учасників АТО облдержадміністрації інформацію про виконання плану заходів до 20 вересня 2020 року для узагальнення та подання до Міністерства у справах ветеранів України.

4. Координацію роботи щодо виконання цього розпорядження покласти на управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, контроль – на заступника голови облдержадміністрації Грицай І.О.

Голова облдержадміністрації

Олександр БОНДАРЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження голови
облдержадміністрації
14.08.2020 № Р-55І/О/З-20

РЕГІОНАЛЬНИЙ ПЛАН
заходів з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України,
які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
1	Забезпечити: 1) підготовку та проведення заходів щодо вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, за участю представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, учасників заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, осіб, які чинили опір незаконній окупації та анексії Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, представників духовенства, громадськості;	29 серпня 2020 року	Управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації, департамент масових комунікацій облдержадміністрації управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації, КП "ГІКНВЦ" ДОР" (за згодою), Оперативне командування "Схід" Сухопутних військ Збройних Сил України (за згодою), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою), громадські об'єднання (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
	2) проведення національно-патріотичних заходів у закладах освіти, в місцях дислокації військових частин, вищих військових навчальних закладах, установах та організаціях із залученням їх особового складу та/або штатних працівників, ветеранів війни – учасників антитерористичної операції, учасників заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, осіб, які чинили опір незаконній окупації та анексії Автономної Республіки Крим та м. Севастополя;	Серпень – вересень 2020 року	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, департамент масових комунікацій облдержадміністрації райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	3) урочисте покладання квітів до пам'ятників, меморіальних знаків, місць поховань захисників України та урочисті збори за участю ветеранів війни, членів сімей загиблих захисників України, представників сектору безпеки і оборони, громадськості;	29 серпня 2020 року	Управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою), громадські об'єднання (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
	4) приспущення Державного Прапора України на адміністративних будівлях органів державної влади, державних підприємств, установ і організацій, у військових частинах та на кораблях;	29 серпня 2020 року	Управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	5) обмеження трансляції розважальних програм шляхом внесення відповідних змін до програм радіо і телебачення, переривання о 10-й годині трансляції радіо- і телепередач на знак вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, а також розміщення під час телетрансляції на екрані відповідного стилізованого зображення знаку пам'яті "Сонях";	29 серпня 2020 року	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	6) встановлення зменшених копій державного прапора на могилах захисників України та могилах тимчасово невстановлених загиблих захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;	29 серпня 2020 року	Органи місцевого самоврядування (за згодою)
	7) фінансування в установленому порядку заходів з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України (в межах бюджетних коштів);	Серпень – жовтень 2020 року	Управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
	8) обмеження розважально-концертних заходів;	29 серпня 2020 року	Управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації
	9) оголошення загальнонаціональної хвилини мовчання на вшанування пам'яті за захисниками України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, шляхом зупинення на цей час роботи в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях (крім тих, де встановлено безперервний режим роботи), руху громадського та приватного транспорту з подаванням відповідних звукових сигналів.	29 серпня 2020 року, о 10.00	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
2	Організувати: 1) у військових частинах, закладах освіти, закладах культури тематичні виставки, перегляд фільмів, інші інформаційні заходи, присвячені вшануванню пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;	Постійно	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
	2) широке висвітлення інформації щодо підготовки та проведення заходів із вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.	Серпень 2020 року	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
3	Сприяти:		
	1) проведенню велопробігу ветеранів війни з нагоди Дня вшанування пам'яті захисників України "Вшануємо пам'ять захисників України" за маршрутом Ужгород – Маріуполь;	16 – 31 серпня 2020 року	Управління молоді і спорту облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	2) проведенню всеукраїнського патріотичного забігу з легкої атлетики в пам'ять про загиблих воїнів "ШАНУЮ ВОЇНІВ, БІЖУ ЗА ГЕРОЇВ УКРАЇНИ";	26 вересня 2020 року	Управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, управління молоді і спорту облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	3) проведенню релігійними організаціями панахиди за загиблими в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;	29 серпня 2020 року	Управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	4) проведенню Всеукраїнської акції пам'яті "Сонях".	28 – 31 серпня 2020 року	Структурні підрозділи облдержадміністрації (за списком), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою), громадські об'єднання (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
4	Вживати додаткових заходів щодо:		
	1) запобігання актам вандалізму та руйнуванню військових меморіалів, пам'ятників та місць поховань захисників України;	Постійно	Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, Головне управління Національної поліції в Дніпропетровській області (за згодою), Управління патрульної поліції в Дніпропетровській області Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (за згодою), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	2) упорядження пам'ятників, пам'ятних знаків, секторів військових поховань, місць поховань захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;	Постійно	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
	3) проведення роботи з посилення заходів щодо запобігання на території області проявам тероризму, сепаратизму та екстремізму.	29 серпня 2020 року	Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, Управління Служби безпеки України у Дніпропетровській області (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
5	У місяцях проведення заходів з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України забезпечити: 1) охорону громадського порядку, безпеку дорожнього руху та безпеку громадян у разі виникнення надзвичайних ситуацій; 2) тимчасове перекриття руху транспорту;	Серпень – вересень 2020 року 29 серпня 2020 року	Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, управління цивільного захисту облдержадміністрації, Головне управління Національної поліції в Дніпропетровській області (за згодою), Управління патрульної поліції в Дніпропетровській області Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (за згодою), Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області (за згодою), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою) Органи місцевого самоврядування (за згодою), Управління патрульної поліції в Дніпропетровській області Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (за згодою)

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
3)	належний медичний та санітарно-епідеміологічний супровід заходів;	Серпень – вересень 2020 року	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
4)	упорядкування території в місцях проведення заходів;	29 серпня 2020 року	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
5)	використання державними службовцями та представниками громадськості як елемента одягу стилізованого знаку пам'яті "Сонях".	28 – 31 серпня 2020 року	Структурні підрозділи облдержадміністрації (за списком), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою), громадські об'єднання (за згодою)

Виконуючий обов'язки начальника управління з питань учасників АТО облдержадміністрації

Олександр ЧУМАК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Директорат дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти
пр. Перемоги, 10 м. Київ, 01135, тел.(044)481-32-39, e-mail: inclusion@mon.gov.ua

---

Керівникам департаментів
(управлінь) освіти і науки обласних
та Київської міської державних
адміністрацій

Про відзначення 29-ї річниці
незалежності України

Міністерство освіти і науки України надсилає для використання в роботі інформаційні матеріали щодо відзначення у 2020 році 29-ї річниці незалежності України і Дня Державного прапора, підготовлені Українським інститутом національної пам'яті.

Просимо довести до відома керівників закладів освіти.

Додаток: на 12 арк. в 1 прим.

В. о. генерального директора директорату

Віктор САЛЬКОВ

Український інститут національної пам'яті

Інформаційні матеріали до Дня Незалежності України і Дня Державного Прапора України

24 серпня Україна відзначає найбільше державне свято – День Незалежності. Воно встановлене на честь виняткової історичної події – ухвалення у 1991 році Верховною Радою Української РСР абсолютною більшістю голосів Акта проголошення незалежності України. Цей документ увінчав тисячолітні прагнення Українського народу мати власну суверенну державу і самостійно визначати свою долю.

Для українців свобода і гідність завжди були основоположними цінностями, що спонукали до боротьби за незалежність. На початку ХХ століття, в часи Української революції 1917–1921 років, наш народ зміг відродити державність, а 24 серпня 1991 року Актом проголошення незалежності України вона була відновлена. Важливим кроком до повернення історичної справедливості стало прийняття 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України. Тоді Верховна Рада УРСР підтримала прагнення народу ліквідувати політичну та економічну залежність від московського центру і розбудувувати самостійну державу, відроджувати національну культуру, історичну пам'ять.

Акт про державну незалежність 24 серпня 1991 року спирався на Декларацію про суверенітет. А результати Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року стали найпереконливішим підтвердженням волі народу.

Постання суверенної України відіграло вирішальну роль у розпаді СРСР, остаточному руйнуванні комуністичної тоталітарної системи. Це стало початком нового етапу розвитку демократичної сучасної Української держави. Сьогодні незалежність України – запорука вільного розвитку держав і народів Європи і головна перешкода для російського імперіалізму, який намагається політично, економічно та духовно поглинути Україну. Нині в умовах агресії з боку Росії ми продовжуємо боротьбу за власну свободу та незалежність. Тож попереду – велика робота. Українська громада має об'єднатися для подальшої розбудови держави, розвитку громадянського суспільства, консолідації нації, відстоювання територіальної цілісності держави.

Гасла цьогорічної кампанії

При підготовці та проведенні урочистих, освітніх, інформаційних, культурно-мистецьких та інших заходів на відзначення 29-ої річниці Акта проголошення державної незалежності Український інститут національної пам'яті пропонує використовувати такі гасла і ключові повідомлення кампанії з відзначення Дня Незалежності України.

Незалежність – це ти!

Україна – це ти!
Сертифікат 58E2D9E7F9D0307B04000009C702D00B2F97C00

Миронів, Іван Єдуардович

Дійсний з 19.12.2019 0:00:00 по 19.12.2021 0:00:00

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020

Можливі додаткові гасла:

Незалежна країна - вільна людина
Україна починається з тебе
29 років незалежності. Цінуй свою свободу
Незалежні, бо вільні духом
Розвиток країни - відповідальність кожного.

Ключові повідомлення

Незалежність пов'язана для українців передусім з новими можливостями та торжеством прав людини. Це наш шанс на щастя і мир, змога дихати на повні груди повітрям свободи після століть неволі, життя за чужими правилами, участі в чужих війнах, лицемірства, брехні, несправедливості та репресій. **Майбутнє країни – в руках кожного з нас.**

Прагнення до свободи і чутливість до несправедливості – визначальні риси українців, що давали нам наснагу і сили залишатися собою в часи бездержавності. Здобуття незалежності для творення власного майбутнього – найвищий вияв свободи нашого народу.

Творення нової України – нелегкий процес. Але ми гідно долаємо перешкоди, облаштовуємо свій край і торуємо власний шлях, ні на кого не нападаючи, нікого не пригнічуючи і не повчаючи. Ми поважаємо порядних сусідів, взаємовигідно співпрацюємо з ними і завжди допомагаємо у складну годину, але рішуче протистоїмо загарбникам, які вбивають наших людей й посягають на наше по праву.

Перейшовши позначку “29” ми **наближаємося до ювілейної дати – 30 річчя незалежної України.** Нехай же цей рік стане знаковим для всієї країни, для громад і окремих людей. Це чудова нагода створювати об'єкти інфраструктури і публічні простори, парки, сквери, музеї, театри, розпочинати соціальні та мистецькі проекти й започатковувати різноманітні ініціативи, направлені на спільне благо, готуватися до відзначення ювілею нашої незалежності на найвищому рівні.

Наша незалежність оплачена дорогою ціною – незбагненною кількістю життів тих, хто помирив за ідею вільної України зі зброєю у руках і без неї, незліченною кількістю років втраченої свободи тих, хто сидів за нею у таборах та в'язницях, не кажучи вже про споконвічні мрії й натхненні зусилля мільйонів творців, які зберігали і творили все те, що зараз є надбанням української культури.

Окремо слід віддати належне державним діячам, які у переломні 1990 та 1991 роки забезпечили законодавчо та політично мирний, безкровний і цивілізований перехід від мертвої радянської імперії до нової вільної України. Їхня рішучість має бути для нас прикладом. Адже саме вони забезпечили легітимність політичних процесів, приймали перші закони, організували референдум, на якому всі громадяни змогли вільно сказати “так” незалежній Україні. Вони уклали перші міжнародні угоди і домовилися про визнання

нашої країни всім світом

24 серпня 1991 року відбулося відновлення державної незалежності України, що увінчало тривалий шлях Українського народу до самостійності. В

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009C702D00B2F97C00

Ідентифікатор Дробович Антон Едуардович

Ідентифікатор 19132010:00 та 19132061:000000

НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

2228/69.6-08-20 від 17.08.2020

основу заходів до Дня Незалежності України ми закладаємо ідею тяглості та спадкоємності державотворчих традицій України.

Проголошення незалежності – логічне завершення українського державотворення у ХХ столітті. Відзначаючи 29-ту річницю ухвалення Акта проголошення незалежності України, слід вшанувати всі попередні етапи – Русь, Галицько-Волинське князівство, Велике Князівство Литовське, Українську козацьку державу, українські державні утворення початку ХХ століття. Від них сучасна Україна успадкувала традиції державництва.

Вперше у ХХ столітті незалежність Україна проголосила 22 січня 1918 року. Після того українці декілька разів втрачали волю через внутрішні незгоди перед лицем зовнішньої агресії. Тому ми маємо вчитися на помилках попередників і пам'ятати, що національна єдність є обов'язковою умовою збереження державності. Наша сила в соборності, в здатності знаходити спільну мову і протистояти силам, які хочуть розсварити суспільство, посіяти недовіру та чвари й зрештою поневолити наш край.

Проголошення незалежності України у 1991 року відіграло вирішальну роль у розвалі СРСР й остаточній ліквідації комуністичної тоталітарної імперії.

24 серпня 1991 року українці остаточно утвердили свої прагнення жити у власному домі на власний розсуд. Однак боротьба триває й нині, коли українці змушені захищати від російської агресії територіальну цілісність та суверенність України. Це боротьба не лише за людей і територію, а за право бути собою, вільно вирішувати як жити, у що вірити, кого любити, з ким дружити, куди прагнути і яке майбутнє обирати.

Роки бездержавності коштували нашому народу неймовірної кількості жертв. Унаслідок Голодомору, Голокосту, державного терору, депортацій та воєн загинули мільйони українців. Ми повинні це пам'ятати і за жодних обставин не допустити повторення подібного лиха.

Вільна українська держава, активне й відповідальне громадянське суспільство та потужні збройні сили – це ті базові речі, які захищають права людини та гарантують усім українцям гідне майбутнє.

За ці три десятиліття ми не починали воєн, добровільно відмовилися від ядерної зброї, а наші миротворці звитязно допомагали ООН встановити мир і порядок у багатьох куточках землі. Але наша миролюбність не заважає нам боронити рідну землю від нахабного загарбника.

29 років незалежності продемонстрували світу, що Україна відбулася як держава, здатна утверджувати демократичні цінності, відстоювати свободу, гідність та розмаїття, захищати свій суверенітет і територіальну цілісність. Нам вдалося побудувати толерантне суспільство, в якому знаходять спільну мову та взаємну повагу різні етнічні, релігійні, соціальні групи.

Про День Державного Прапора України

На вшанування багатовікової історії українського державотворення, **Український інститут національної пам'яті** запропонував символізувати незалежність України та з метою утвердження поваги громадян до державних символів Указом Президента України від 13 серпня

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020

2004 року № 987 встановлено День Державного Прапора України, який відзначається щорічно 23 серпня.

Державний Прапор є одним із державних символів країни. Це стяг правильної геометричної (частіше прямокутної) форми із спеціальним забарвленням. Кольори прапора відбивають національні традиції, ідентифікують певну територію.

Жовто-блакитні барви символізували **Київську Державу** ще до християнізації Русі. Майже всі герби міст Київщини й України обрамлялися жовто-блакитними кольорами. З XVIII століття полкові й сотенні козацькі прапори **Війська Запорозького** виробляли з блакитного полотна, на якому жовтою фарбою наносили хрест, зорі, зброю, постаті святих.

Утвердження синьо-жовтого поєднання як українських національних кольорів відбулося під час європейської “весни народів”. Уперше такий прапор замайорів у червні 1848 року на міській ратуші Львова. Відтоді полотна в національних кольорах використовували під час Шевченківських та інших свят у Галичині, Буковині та Закарпатті.

На Наддніпрянщині це стало можливим після революції 1905–1907 років. Із падінням царизму ті барви були вже загально визнаною українською символікою. 25 березня 1917 року під синьо-жовтими прапорами відбулася 25-тисячна маніфестація солдатів-українців і студентської молоді в Петрограді, а 29 березня в Києві під час Свята свободи українські солдати йшли окремою колоною під національними прапорами.

“Ціле море людських голів навкруги, – описує “Свято свободи” Сергій Єфремов. – І розгорнулась поруч безконечна стрічка людей, що безупинною лавою йшли і йшли протягом цілого дня. Мають корогви на вітрі, голосно лунають нечуті ще слова, гремить бадьора мелодія... Ось блакитно-жовті – сонце і небо – українські прапори. Ось червоні, як гаряча кров, робітницькі знамена. Ось біло-червона лава польських стягів і нечисленна сила інших”.

31 березня учасники Українських зборів у Чернігові встановили український прапор і виконали “Ще не вмерла Україна”. 1 квітня в Києві з ініціативи Центральної Ради відбулася понад 100-тисячна маніфестація. Тисячі солдат-українців Київського гарнізону несли синьо-жовті знамена з написами: “Вільна Україна”, “Вічна пам’ять борцям за волю”, “Війна до перемоги”. У Харкові, Полтаві, Катеринославі та інших містах України і за її межами відбулися подібні акції під синьо-жовтими прапорами. 18 травня 1917 року в Києві розпочав роботу перший Український військовий з’їзд, на який делегація з Петрограду передала синьо-жовтий прапор із гаслом на ньому: “Хай живе національно-територіальна автономія”. Влітку 1917-го під цим прапором вирушав на фронт перший український підрозділ – полк імені гетьмана Богдана Хмельницького. Тоді ж частина кораблів Чорноморського флоту підняла українські прапори. Вперше – на есмінці “Завидний” з ініціативи керівника української ради корабля Івана Прокоповича.

Офіційно стяг затвердили 27 січня 1918 року в Тимчасовому законі про флот УНР: “Прапором торговельного флоту визначалося “полотнище о двох – блакитному і жовтому кольорах”. 29 квітня на есмінцях і лінкорах, що базувалися у Севастополі, підняли українські прапори. Флагманський корабель

“Георгій Побідоносець” подав сигнал про підняття стяга над українським Чорноморським флотом. До Києва та німецького штабу надіслано відповідні повідомлення. Зокрема, в телеграмі до столиці Української Держави зазначалося: *“Цього числа Севастопольська фортеця і флот, що перебувають у Севастополі, підняли українські прапори. Командування обійняв контр-адмірал Саблін”*.

За гетьмана Павла Скоропадського на блакитно-жовтій основі формувалися різні службові штандарти. 16 липня гетьман затвердив військовий прапор Української Держави. 13 листопада 1918 року Українська Національна Рада у Львові проголосила державним прапором Західноукраїнської Народної республіки синьо-жовтий стяг. За УНР Директорії також використовувався прапор у синьо-жовтих барвах.

Окупувавши Україну, більшовики карали за синьо-жовтий.

На Підкарпатській Русі, яка увійшла до Чехословаччини, 20 березня 1920 року ухвалено крайовий синьо-жовтий прапор. У 1934-му чехословацька влада заборонила використовувати його. Українство обурилося: *“Ми маємо свій прапор... Його історія сягає глибоко в минувшину нашого народу, аж на тисячу років назад... прапора уживав наш князь Лаборець, а потім Федір Корятович. ...По світовій війні народні ради русинів з огляду на історичні традиції проголосили синьо-жовті барви за барви підкарпатської Русі й нашого руського народу”*.

15 березня 1939 року Сойм **Карпатської України** в Хусті затвердив синьо-жовтий прапор Карпатської України.

Українська військова організація та її наступниця Організація українських націоналістів також використовували національний прапор. Скажімо, в листопаді 1928 року до 10-річчя Листопадового чину у Львові над собором святого Юра українські активісти вивісили синьо-жовтий стяг із написом “УВО”. На початку 1930-х років з’явився гімн ОУН зі словами: *“Під синьо-жовтим прапором свободи з’єднаєм весь великий нарід свій”*.

У квітні 1941-го Другий великий збір ОУН (б) визнав синьо-жовтий прапор національним державним українським прапором. Улітку 1941-го національні та націоналістичні (червоно-чорні) стяги майоріли в селах під час проголошення Акта відновлення Української Держави.

У другій половині ХХ століття синьо-жовтий пройшов шлях народного визнання та юридичного оформлення. **Були поодинокі спроби піднести український прапор.** 1 травня 1966 року над будинком Київського інституту народного господарства у Києві (нині Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана) замість червоного прапора зранку височів синьо-жовтий. Георгій Москаленко (студент вечірнього відділення наргоспу) та Віктор Кукса (робітник), які це зробили, планували викликати неабиякий резонанс – прапор мали побачити студенти і робітники заводу “Більшовик”, які зранку збиратимуться в колони на першотравневу демонстрацію. Через 9 місяців КГБ знайшов сміливців. Вони отримали відповідно 3 та 2 роки таборів суворого режиму.

22 січня 1973-го в Чорткові на Тернопільщині Володимир Мармус із вісьмома товаришами вивісив 4 національні прапори. 26 квітня 1989-го у

Львові під українським прапором відбувся мітинг пам'яті жертв Чорнобильської трагедії, а 22 травня того ж року – Шевченківське свято в Києві. 23 березня 1990 року він з'явився над Тернопільською міськрадою; 3 квітня – над Львівською ратушею; 24 липня – урочисто піднятий над Київською міською радою.

4 вересня 1991 року, вже після проголошення незалежності України, національний синьо-жовтий прапор замайорів над Верховною Радою України. 28 січня 1992 року Державний Прапор України затверджений Верховною Радою України. Це стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів, із співвідношенням ширини до довжини 2:3. Державний Прапор як символ нашої країни є втіленням національної єдності, честі та гідності, традицій державотворення, історії та сьогодення.

Про історичні етапи українського державотворення

Русь – перша українська держава. Її утворення було результатом соціально-економічного та політичного розвитку слов'ян. Перед- і ранньодержавні слов'янські племінні об'єднання на великих просторах східної Європи були сконсолідовані довкола Києва, що став центром політичного тяжіння та культурного піднесення.

Це об'єднання почалося у IX столітті. У наступні століття Русь стала важливим суб'єктом європейського політичного простору. Підтримувала політичні, економічні та культурні зв'язки з більшістю європейських держав того часу від Візантійської імперії до Французького королівства.

У період Русі розпочалася консолідація слов'янських племен південно-східної Європи в єдиний етнос русинів-українців, почала формуватися українська мова.

Прийняття князем Володимиром у 988 році християнства, поширення писемності на основі кирилиці, кодифікація норм звичаєвого права в першому правовому кодексі “Руській правді” князя Ярослава Мудрого та його спадкоємців – усе це стало фундаментом правової та політичної культури українського народу. Саме Русь заклала основи державницьких традицій українців. Звідси родом герб, грошова одиниця, а, головне, Київ як політичний і культурний центр України.

Русь пройшла типовий шлях ранньосередньовічної держави. Від об'єднання слов'янських племен династією Рюриковичів у IX столітті до окремих земель-князівств XII–XIII століть на чолі з представниками цієї ж династії. Київ перестав виконувати роль політичного центру після того, як у 1169 році його спалив Володимиро-Суздальський князь Андрій Боголюбський. Завершила занепад Русі монгольська навала 1239–1242 років.

Продовжило традиції української державності **Галицько-Волинське князівство.**

В умовах монгольського загарбання і розпаду державних структур у Подніпров'ї галицько-волинські князі у XIII–XIV століттях розвинули інститут державності на значній частині українських земель. Тоді вдалося не лише зберегти, а й посилити європейський вектор розвитку, стати частиною спільних зусиль у боротьбі із монгольським нашествям. Виявом цього стало коронування

1253 року Данила Галицького у Дорогичині короною, присланою Папою Римським Інокентієм IV.

Саме в ті часи на українських землях з'являється традиція міського самоврядування – магдебурзьке право. Втім, повноцінний його розвиток пов'язаний уже з наступною епохою.

У середині XIV століття українські землі увійшли до складу Польського королівства і Великого Князівства Литовського.

Велике Князівство Литовське – одна з найбільших держав тогочасної Європи – стало фактичним продовжувачем традицій Русі. Економічно і культурно руські землі були значно розвиненіші за литовські. Руські еліти сформували обличчя литовської держави. Було засвоєно чимало норм руського права, назви посад, станів, система адміністрацій тощо. Державною мовою Великого Князівства Литовського стала руська, якою велися ділові папери.

Основним джерелом права була “Руська правда”, пізніше – “Литовські статuti”, укладені на її основі. Українські землі в складі Великого Князівства Литовського користувалися широкою автономією.

У XVI столітті українці витворили новий соціально-політичний феномен – **запорозьке козацтво**. Виникло козацтво завдяки комплексу економічних, політичних, релігійних, соціальних чинників. Передусім, це – природне прагнення до самозбереження, самоствердження і самореалізації, а також наявність великого масиву вільних земель – Дикого поля.

Як окремих соціальний стан козацтво на давньоруських військових і європейських лицарських традиціях створило військово-політичну організацію – Запорозьку Січ, засновану на принципах особистої свободи та виборності влади. Козаки освоїли степові простори Подніпров'я, Слобожанщини, Донеччини.

У Запорозькій Січі формувалися підвалини республіканської форми правління, нові принципи судочинства та джерела права. У середовищі козацької еліти вперше в історії української суспільно-політичної думки чітко сформульовані фундаментальні основи майбутньої національної державної ідеї, головні серед яких – право українського народу на власну державу та генетичний зв'язок козацької держави з Руссю.

Ці принципи були втілені у ранньомодерній українській державі **Гетьманщині**, створеній внаслідок національно-визвольної революції середини XVII століття на чолі з гетьманом Богданом Хмельницьким.

Гетьманщина була життєздатним політичним організмом: мала органи влади, територію, державну організацію, військо, фінансову, податкову та нормативно-правову системи тощо.

Вершиною політико-правової думки Гетьманщини стало укладання Пилипом Орликом 1710 року Конституції як договору гетьмана Війська Запорозького зі старшиною та козацтвом. Це була одна із перших європейських конституцій нового часу.

Російський імперіалізм різними способами і методами обмежував українські національні державні інститути і зрештою до кінця XVIII століття ліквідував їх.

У XIX столітті українці, як і більшість європейських націй, пройшли шлях від романтичного захоплення минулим до політичного самоусвідомлення. Сформувалося поняття української нації з її етнічними кордонами, мовою та культурою. Покоління Руської трійці, Кирило-Мефодіївського товариства, громадівців і Братства тарасівців заклали підвалини для майбутньої української державності.

Упродовж XX століття попри історичні катаклізми та мільйонні жертви українці неодноразово виборювали самостійність.

У ході **Української революції 1917–1921 років** вперше у XX сторіччі створили незалежну національну державу.

Від моменту створення у березні 1917 року Центральна Рада намагалася забезпечити демократичні законодавчі підвалини державного будівництва: затвердила принципи судової системи, закон про вибори, сформувала уряд, розпочала формування війська тощо. Ці принципи були реалізовані в Українській Народній Республіці, проголошеній 20 листопада 1917 року.

22 січня 1918 року IV Універсалом Української Центральної Ради відбулося проголошення незалежності та суверенності Української Народної Республіки.

За часів Української Народної Республіки у 1918 році затверджено герб, основним елементом якого був тризуб – герб Володимира Великого (без хреста). Тоді ж пісню Павла Чубинського “Ще не вмерла Україна” на музику Михайла Вербицького затверджено гімном. Державним прапором став синьо-жовтий стяг.

Українська Держава гетьмана Павла Скоропадського – друге державне утворення часів Української революції, форма якого – гетьманат – походить із козацької епохи.

Верховна влада належала гетьману, котрий усіляко намагався відродити давні козацькі традиції. Було налагоджено дієздатну адміністративну систему управління, розбудовувалася освіта, наука, державний апарат. Уперше тризуб став атрибутом військової форми.

Від грудня 1918 року на більшості територій відновлено Українську Народну Республіку на чолі з Директорією. Вона ухвалила низку законів, спрямованих на розбудову країни: про державну мову, Українську автокефальну православну церкву. Встановлено грошову одиницю – гривню.

Помітний слід в історії державотворення залишила Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР), яка мала дієву систему органів влади, боєздатне військо – Українську галицьку армію (УГА).

22 січня 1919 року було проголошено Акт злуки УНР і ЗУНР. Подія на законодавчому, територіальному, ментальному рівнях об’єднала Україну та стала підставою для відліку історії соборної України.

Попри те, що УНР і ЗУНР зазнали поразки від зовнішніх агресорів і територія України була окупована східними і західними сусідами, ідея здобуття державної незалежності стала визначальною для національного визвольного руху XX століття. При найменшій можливості українці заявляли про право на власну державу.

Від жовтня 1938 року розпочався процес українського державотворення на Закарпатті, що на той момент входило до складу Чехословаччини. Підсумком цих зусиль стало проголошення 15 березня 1939 року незалежності Карпатської України – республіки на чолі з президентом. Державні атрибути вона перейняла від УНР. Зокрема, державною мовою проголошено українську, затверджено національний синьо-жовтий прапор, гімн – пісню “Ще не вмерла Україна”, герб – сполучення крайового герба з національним (тризуб Володимира Великого з хрестом на середньому зубі).

Українці на Закарпатті стали першими у передвоєнній Європі, хто не змирився із анексією та зі зброєю в руках виступив на захист свободи.

В умовах Другої світової війни 30 червня 1941 року у Львові під час засідання Національних зборів було прийнято Акт відновлення української держави, створено уряд. Акт спирався на традиції УНР і ЗУНР. Слідом за Львовом проголошення Акта відбулося у багатьох містах західної та центральної України.

У липні 1944 року підпільна конференція під захистом відділів УПА створила Українську головну визвольну раду (УГВР). Таким чином збройна частина українського визвольного руху отримала політичне представництво – зародок державної влади незалежної країни. Діяльність УГВР засвідчила прагнення визвольного руху дотримуватися принципів демократії навіть у найважчих умовах підпільно-партизанської боротьби.

За час існування комуністичної тоталітарної системи ні Голодомор 1932–1933 років, ні масові голоди, ні репресії, Великий терор, економічні та політичні експерименти не змогли викоринити державницькі устремління українців. Наприкінці 80-х років ХХ століття в умовах послаблення командно-адміністративного диктату знову відродився масовий національно-патріотичний рух і постало питання незалежності.

16 липня 1990 року Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет. Вона проголосила верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади республіки в межах її території, незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах.

24 серпня 1991 року Верховна Рада Української РСР ухвалила Акт проголошення незалежності України, який став точкою відліку сучасної державності. Насправді ж, відбулося відновлення державного суверенітету, за який українці змагалися протягом багатьох століть. Навіть більше – проголошення державної незалежності Україною відіграло вирішальну роль у розпаді СРСР та остаточній ліквідації комуністичної тоталітарної системи. 1 грудня 1991 року на всеукраїнському референдумі Український народ абсолютною більшістю голосів підтвердив прагнення жити в самостійній державі.

У країні почалися демократичні перетворення, відбувся поділ державної влади на три гілки. 1992 року законодавчо затверджено державні герб, гімн і прапор України.

28 червня 1996 року відбулася ще одна знаменна подія – прийняття Конституції. Основний закон остаточно проголосив Україну суверенною,

незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою, визнав людину найвищою соціальною цінністю і утвердив народовладдя.

У вересні того ж року офіційно введено в обіг національну валюту – гривню, яка неодноразово була грошовою одиницею на українських землях.

Очевидно, що проголошення незалежності України не було випадковим явищем, зумовленим тільки московським переворотом, організованим ГКЧП. Події 1991 року втілили столітні прагнення українців до суверенної держави.

У 2013–2014 роках під час **Революції Гідності** українці відстояли ще й європейський шлях розвитку і засвідчили готовність боротися за нього як за самостійне право вибору та свободи. Натомість Росія, втративши можливість контролювати та використовувати нашу державу, вдалася до злочинної військової агресії. Вона анексувала Автономну Республіку Крим і території східних областей України.

У 2014-му Україна зупинила вторгнення російської регулярної армії та зберегла державність. І нині ми не лише боремося з Росією, а і перемагаємо її – як силою зброї на фронті, так і на дипломатичному напрямі. Попри перевагу ворога, українці зупинили агресора і продовжують рух в напрямі європейської інтеграції.

Цитати:

“Україна – це ексклюзив. По ній пройшли всі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробувань. Вона загартована найвищим гартом. В умовах сучасного світу їй немає ціни”.

“Скільки нас, людства, вже є на планеті? Мільярдів шість? І серед них українці, дивна-предивна нація, яка живе тут з правіку, а свою незалежну державу будує оце аж тепер”.

Ліна Костенко

“Вона так гарна, сяє так
Святою, чистою красою,
І на лиці яріє знак
Любові, щирості, спокою”.

“Наша перемога над противними нам силами буде не одним великим і рішучим ударом, не якимсь катаклізмом національним і суспільним, а сумою безчисленних дрібних, буденних побід, незначних, тихих, а зріло обдуманих і неумовною працею здобутих. Менше крові, а більше поту! - се повинен бути оклик нашої майбутньої історії”.

Іван Франко

“Торуй свій шлях – той, що твоїм назався,
той, що обрав тебе навіки вік.
До нього змалку ти заповідався
до нього сам Господь тебе прирік”.

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009C702D00B2F97C00

Підписувач Дробович Антон Едуардович

Діє на час з 18.08.2020 до 18.08.2021

Україні”.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Василь Стус

Всі ми – народ

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020

“Дай Боже нам любити Україну понад усе сьогодні – маючи, щоб не довелося гірко любити її, втративши. Настав час великого вибору: або єдність і перемога та шлях до світла, або поразка, ганьба і знову довга дорога до волі”.

“Над Україною нависає зловісна двоголова тінь російського імперіалізму, який тільки й чекає остаточного колапсу нашого суспільства, щоб запуслити хижі пазури в живе тіло нашого народу”.

В'ячеслав Чорновіл

“Той, хто каже, що незалежність впала нам з неба, не знає, що ми діставали по 10 років тюрми і заслання”.

“У генетичному кодї українців закладено прагнення до незалежності. І хоч русичі втратили своє державне утворення Київську Русь, народ зберіг пам'ять про своє коріння і прагнення до відновлення державності. Тож не дивно, що Україна не переставала боротися за незалежність. Ніколи. І весь період комуністичної диктатури українці постійно боролися”.

“Тих, хто іде проти системи, завжди небагато, але вони перемагають”.

Левко Лук'яненко

“Я був глибоко переконаний, що ми переможемо. Ідея проголошення незалежності – вона втілилася 24 серпня, але висіла в повітрі вже кілька місяців. Суспільство поступово дозрівало до Незалежності. В той період по всій Україні йшли мітинги. Процеси йшли природним чином”.

Ігор Юхновський

“Я думаю, що боротьба за незалежність України ніколи не починалася і ніколи не закінчується. Це боротьба щоденна... Складні часи безповоротно не минають. Ми живемо у процесі безперервному, і елементи того, що було у сталінські часи існують і зараз. Існує тотальна брехня і ганьба, якої не відчуває верхній ешелон влади. Це залишилося. І залишилася потреба у боротьбі, потреба у людях хоробрих і високих, щоб, образно кажучи, утримувати стелю... Треба наповнити це свято, оновити його, відчувати радість. Але це радість має бути радістю перспективи у боротьбі за незалежність кожного дня. Бо, як казав Гете у “Фаусті”, “тільки той життям і щастям володіє, хто їх виборює щодня”.

Євген Сверстюк

“Акт української незалежності був ... відгук на незалежність інших... Всі відчували, що до цього зараз іде, бо, все-таки, Україна мусить мати незалежність. І це був порив дуже симпатичний, він якось причащав людину до європейського процесу. Вони ж люди, люди, які проголошували незалежність, по суті, говорили тільки про те, що я є вільна людина, а тому й моя нація мусить бути вільна, а тому й моя держава вільна мусить бути”.

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009C702D00B2F97C00

Підписувач Дробович Антон Едуардович

Діяльність: громадсько-політична

України за перебудову”, потім просто Рух, але всі розуміли, що йдеться про те, щоб вибороти незалежність, вибороти Україну.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020

Рух охопив і об'єднав людей і в Україні, і українців діаспори... І таким чином і виникла ця наша незалежність.

Рух зробив основне для того, щоб постала наша держава... Подолав цю твердиню, яка звалася комунізмом. Саме Рух зробив цей злам.

Те, що відбувалося в Україні, було зав'язаним у один вузол подій: падіння Берлінської стіни, польська "Солідарність", "народні фронти" Прибалтики, і той рух, який ширився в Росії.

В Україні Рух виконав свою роль, він створив українську Незалежність... І коли народ проголосував [на референдумі 1 грудня 1991 року] у кількості понад 90% голосів, то я просто ридав, бо це була найбільша радість мого життя! Це було утворення Незалежної України, про яку мріяли тисячоліттями, за яку боролися, а ми добилися цього".

Іван Драч

"Хоча вважалося, що в Радянський Союз входять добровільно приєднані республіки, ми знали, що це унітарна держава, що ніякої добровільності там не було. Але коли уже став реальністю розпад цієї імперії, то, звичайно, ми одразу орієнтувалися на незалежну Україну. Взагалі всі жили мрією, коли це штучне, криваве утворення, ця імперія розпадеться, і народи здобудуть незалежність.

Українська незалежність для нас має дуже важливе значення. Ще в 1917 році, когда кримські татари проголосили Кримську Народну Республіку, питання про те, виживе це республіка чи ні, багато в чому залежало від виживання Української Народної Республіки. Склалося так, що більшовики спочатку роздали незалежність України, а потім дійшли й до нас".

Мустафа Джемільєв

"Розпад Радянського Союзу не був найбільшою геополітичною катастрофою століття. Сьогодні в Грузії я хочу сказати голосно і чітко: розпад СРСР був благословенням для грузинів, поляків, українців і всієї Центральної і Східної Європи. А також для росіян".

Дональд Туск

"Найбільшою втратою для Росії стало відокремлення України (...) Втрата України була не тільки ключовою подією в аспекті геополітики, а й сама по собі стала геополітичним каталізатором (...) Політичне самовизначення України застало Москву зненацька і показало приклад за яким потім пішли інші радянські республіки..."

Збігнев Бжезінський

"Якщо в нашому регіоні від Балтики до Чорного моря не знайдуться мислителі ...і не надихнуть політиків на практичні дії, то Польща, Білорусь, Україна і балтійські республіки можуть за життя однієї генерації знову опинитися віч-на-віч із загрозою нинішній незалежності".

Богдан Осадчук

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009C702D00B2F97C00

Вітнізна ~~це не хтось і дефф~~

Дійсний з 19.12.2019 0:00:00 по 19.12.2021 0:00:00

Як не я, то хто, не тепер, то коли?

Як не я, то хто, не тепер, то коли?

Іван Світличний.

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009C702D00B2F97C00
Підписувач Дробович Антон Едуардович
Дійсний з 19.12.2019 0:00:00 по 19.12.2021 0:00:00

**УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ**

2223/09.6-06-20 від 17.08.2020